

[Pradžia](#) > ... > [Nagrinėjimas Teisme](#) > [Civilinės Bylos](#) > [Procesiniai Terminai](#) > Romania

Procesiniai terminai

Turinį pateikė

European Judicial Network
(in civil and commercial
matters)

 Rumunija

1 Kokių rūšių terminai taikomi civiliniame procese?

Procesiniu požiūriu proceso terminas paprastai apibrėžiamas kaip laiko intervalas, kuriuo turi būti atliekami tam tikri procesiniai veiksmai (arba, priešingai, draudžiama juos atlikti). Atitinkamos nuostatos yra nustatytos Įstatymo Nr. 134/2010 dėl Civilinio proceso kodekso, paskelbto nauja redakcija su vėlesniais pakeitimais ir papildymais (įsigaliojusio 2013 m. vasario 15 d.), 180–186 straipsniuose.

Visi civiliniame procese taikomi įvairių rūšių terminai klasifikuojami pagal tai, kaip jie apibrėžti: kaip teisiniai, teisminiai ar įprasti terminai (nepriklausomai nuo jų pobūdžio). Teisiniai terminai – tai įstatymų aiškiai nustatyti terminai, kurie yra iš esmės nekintami, taigi teisėjas ar bylos šalys jų negali sutrumpinti ar pratęsti (pvz., penkių dienų terminas, per kurį turi būti įteiktas šaukimas į teismą). Išimties tvarka pagal įstatymus leidžiama pratęsti arba sutrumpinti tam tikrus teisinius terminus. Teisminiai terminai yra tie, kurie yra teismo nustatomi nagrinėjant bylas, dėl šalių atvykimo į teismą, liudytojų parodymų davimo ir kitų įrodymų (t. y. dokumentų, ekspertizės išvadų ir kt.) administravimo. Įprasti terminai – tai terminai, kuriuos gali nustatyti šalys ginčo nagrinėjimo metu ir kuriems nėra reikalingas teismo patvirtinimas.

Proceso terminai, priklausomai nuo jų pobūdžio, yra pagrindiniai (parodomieji) ir draudžiamieji (atgrasomieji). Pagrindiniai (parodomieji) terminai – tai terminai, per kuriuos privaloma įvykdyti tam tikrą procesinį aktą (pvz., terminai, per kuriuos turi būti pateiktas apeliacinis skundas, kasacinis skundas ar kt.), o draudžiamieji (atgrasomieji) terminai – tai terminai, per kuriuos pagal įstatymus draudžiama vykdyti bet kokius procesinius aktus.

Kitas terminų klasifikavimo kriterijus yra susijęs su sankcijomis, taikomomis tų terminų nesilaikymo atveju; pagal tai terminai yra absoliutūs arba santykiniai. Jeigu nesilaikoma absoliučių terminų, tai galiausiai turi poveikį procesinių aktų galiojimui, o jei nesilaikoma santykinų terminų, nors tai nebūtinai lemia procesinių aktų negaliojimą, kaltosioms šalims gali būti taikomos drausminės arba finansinės sankcijos (pavyzdžiai: nutarties priėmimo terminas, parengiamųjų veiksnių atlikimo terminas ir kt.).

Galiausiai, terminai pagal jų trukmę gali būti išreiškiami valandomis, dienomis, savaitėmis, mėnesiais ir metais; ši klasifikacija taip pat numatyta Civilinio proceso kodekso 181 straipsnyje. Be to, yra konkrečių atvejų, kai teisėje konkrečiai nurodytas termino pobūdis (valandomis, dienomis ar kt.), tačiau nurodomas laiko momentas, iki kurio turi būti baigtas vykdyti procesinis aktas (pvz., prieštaravimas dėl vykdymo gali būti pareikštas iki paskutinio vykdymo veiksmo), arba nustatomos nuostatos, kad atitinkamas veiksmas turėtų būti atliktas „nedelsiant“, „kuo greičiau“, arba „skubiai“.

2 Nedarbo dienų, numatytų 1971 m. birželio 3 d. Reglamente (EEB, Euratomas) Nr. 1182/71, sąrašas.

Pagal Rumunijos teisę nedarbo dienos yra visi šeštadieniai ir sekmadieniai, taip pat šios valstybinių švenčių dienos: sausio 1 ir 2 d. (Naujieji metai), sausio 6 d. (Trys karaliai), sausio 7 d. (Šv. Jonas Krikštytojas), sausio 24 d. (Rumunijos kunigaikštysčių susivienijimo diena), dvi Velykų dienos, priklausomai nuo kalendorinių datų

(įskaitant Didįjį penktadienį), gegužės 1 d. (Tarptautinė darbo diena), birželio 1 d. (Tarptautinė vaikų gynimo diena), Sekminės (viena diena, priklausomai nuo kalendorinių datų), rugpjūčio 15 d. (Švč. Mergelės Marijos dangun ėmimo diena), lapkričio 30 d. (Šv. Andriejaus diena), gruodžio 1 d. (Valstybės diena), gruodžio 25 ir 26 d. (Šv. Kalėdos).

3 Kokios yra bendrosios civilinio proceso terminų taisyklės?

Taikomos taisyklės dėl terminų yra nustatytos Civilinio proceso kodekso 180–186 straipsniuose.

4 Kai tam tikrą veiksmą ar formalumą reikia atlikti per nustatytą laiką, kada pradedamas skaičiuoti terminas?

Kiekvienas terminas turi pradžios ir pabaigos momentus ir trunka laikotarpį tarp jų.

Dėl termino pradžios Civilinio proceso kodekso 184 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad terminai pradedami skaičiuoti nuo procesinių aktų įteikimo dienos, nebent įstatymuose būtų numatyta kitaip.

Tačiau taip pat yra atvejų, kai procesinio akto įteikimas, kaip termino pradžią nulemiantis faktas, gali būti pakeistas lygiavertiais procesiniais veiksmais (lygiavertiškumo atvejai). Todėl procesinio akto įteikimas, nuo kurio pradedamas skaičiuoti terminas, yra kai kuriais atvejais pakeičiamas kitais procesais, nuo kurių pradedamas skaičiuoti terminas (pavyzdžiui: prašymas įteikti procesinius aktus priešingai šaliai, apeliacinio skundo pateikimas arba vykdomojo dokumento įteikimas).

Nukrypstant nuo bendrosios taisyklės, taip pat yra atvejų, kai terminai pradedami skaičiuoti ne nuo dokumentų įteikimo, o nuo kitų momentų, t. y. teismo sprendimo priėmimo (senaties termino pabaigos nustatymas, teismo sprendimo papildymas), įrodymų patvirtinimo (informacija apie reikalaujamas sumas arba liudytojų sąrašai pateikiami per penkias dienas), tam tikrų dokumentų paskelbimo (skelbimas dėl pastato pardavimo paskelbiamas per penkias dienas).

Kalbant apie termino pabaigos momentą, jis apibrėžiamas kaip momentas, kai pasiekiamas termino poveikis, t. y. išnyksta galimybė atlikti procesinį veiksmą, kuriam buvo nustatytas terminas (pagrindinių terminų atveju), arba, priešingai, terminu nustatomas (pažymimas) momentas, kada atsiranda teisė atlikti tam tikrus procesinius veiksmus (draudžiamųjų terminų atveju).

5 Ar dokumentų perdavimo ar įteikimo būdas (dokumentą asmeniškai įteikia antstolis arba pašto darbuotojas) gali turėti įtakos termino eigos pradžiai arba ją pakeisti?

Nuo pradžios iki pabaigos momento terminai skaičiuojami nepertraukiamai, o galimybės pertraukti arba sustabdyti terminą iš esmės nėra. Tačiau proceso terminai gali būti pagrįstai pertraukiami dėl kliūčių, atsiradusių dėl aplinkybių, nepriklausančių nuo šalių valios, kaip nurodyta Civilinio proceso kodekso 186 straipsnyje. Be šio atvejo, yra ir kitokių specifinių termino pertraukimo aplinkybių (pvz., apeliacijos teikimo termino pertraukimas – Civilinio proceso kodekso 469 straipsnis). Kartu įstatymuose nustatyta, kad proceso terminas taip pat gali būti sustabdytas (taip yra senaties termino atveju – Civilinio proceso kodekso 418 straipsnis). Jeigu terminas pertraukiamas pagal Civilinio proceso kodekso 186 straipsnį, kai atitinkama kliūtis išnyksta, pradedamas skaičiuoti 15 dienų terminas, kuris yra nekintamas, nepriklausomai nuo pertraukto termino trukmės. Terminas sustabdymo atveju jis bus toliau skaičiuojamas nuo to sustabdymo pabaigos momento, ir prie jo bus pridėta termino dalis, suėjusi iki jo sustabdymo.

Pagal Civilinio proceso kodekso 183 straipsnį per teisinį terminą registruotu laišku pašto tarnybai, skubių siuntų tarnybai arba specializuotai pranešimų tarnybai pateiktas arba faksu ar e. paštu nusiųstas procesinis dokumentas laikomas įteiktu laiku. Suinteresuotosios šalies per teisinį terminą kariniame padalinyje arba sulaikymo įstaigoje, kurioje yra sulaikytas tas asmuo, administracijoje pateiktas dokumentas taip pat laikomas pateiktu laiku. Pašto tarnybos išduotas kvitas ir, kai tinkama, skubių siuntų tarnybos, specializuotos pranešimų tarnybos, karinio padalinio arba sulaikymo įstaigoje, kurioje yra sulaikytas suinteresuotasis asmuo, administracijos atlikta pateikto dokumento registracija arba patvirtinimas, taip pat nurodyta fakso numerio ar

e. pašto adreso gavimo data ir laikas (patvirtinami naudojantis teismo kompiuteriu ar faksu, kuriuos naudojant priimami dokumentai), laikomi datos, kurią suinteresuotoji šalis pateikė atitinkamą dokumentą, įrodymu.

6 Jeigu termino eiga prasideda nuo įvykio, ar diena, kurią įvyko tas įvykis, į terminą įskaičiuojama?

Pagal Civilinio proceso kodekso 181 straipsnį dienomis išreikšti terminai skaičiuojami išimtaine tvarka, t. y. visomis dienomis, neatsižvelgiant nei į termino pradžios dieną – *dies a quo*, nei į termino pabaigos dieną – *dies ad quem*, ir taikytinos taisyklės yra nustatytos dėl termino pradžios momento, kaip išdėstyta atsakyme į 4 klausimą.

Dienomis išreikšti terminai visada skaičiuojami visomis dienomis, tačiau dokumentą galima pateikti tik teismo tarnybų darbo valandomis. Vis dėlto šį trūkumą galima ištaisyti siunčiant procesinį dokumentą paštu: šiuo atveju pašto pareižūnas nurodo dokumento faktinio įteikimo gavėjui datą ir būdą. Taip pat žr. atsakymą į 4 klausimą.

7 Kai terminas išreikštas dienomis, skaičiuojamos kalendorinės ar darbo dienos?

Pavyzdžiui, jeigu asmuo privalo atlikti veiksma arba jam dokumentas įteikiamas 2005 m. balandžio 4 d., pirmadienį, ir jis atsakymą turi pateikti per 14 dienų nuo dokumento įteikimo, ar tai reiškia, kad tas asmuo atsakymą turi pateikti iki:

- balandžio 19 d., antradienio (skaičiuojant kalendorinėmis dienomis), ar iki
- balandžio 22 d., penktadienio (skaičiuojant darbo dienomis)?

Teisingas atsakymas yra toks, kad į nurodytą dienų skaičių įtraukiamos kalendorinės dienos. Atitinkamas asmuo turi imtis veiksmų iki balandžio 19 d. imtinai.

8 Kaip skaičiuojamas savaitėmis, mėnesiais arba metais išreikštas terminas?

Pagal Civilinio proceso kodekso 182 straipsnį metais, mėnesiais arba savaitėmis išreikšti terminai baigiasi metų, mėnesio arba savaitės dieną, atitinkančią to termino pradžios dieną.

Jeigu terminas, prasidėjęs mėnesio 29, 30 ar 31 d., baigiasi mėnesį, kuriame tokios dienos nėra, laikoma, kad jis baigiasi paskutinę to mėnesio dieną.

Terminas, kuris baigiasi švenčių dieną arba tokiu metu, kai dokumentai nėra įteikiami, bus pratęstas iki artimiausios darbo dienos pabaigos.

9 Kada baigiasi savaitėmis, mėnesiais arba metais skaičiuojamas terminas?

Savaitėmis, mėnesiais arba metais išreikštas terminas baigiasi atitinkamą paskutinės savaitės ar mėnesio arba paskutinių metų dieną. Jeigu paskutiniame mėnesyje nėra dienos, atitinkančios tą, kurią prasidėjo terminas, terminas baigiasi paskutinę to mėnesio dieną. Jeigu paskutinė termino diena yra nedarbo diena, terminas pratęsimas iki pirmos po tos dienos einančios darbo dienos.

10 Jeigu terminas baigiasi šeštadienį, sekmadienį, valstybinių švenčių dieną arba kitą nedarbo dieną, ar jis pratęsimas iki pirmos po jos einančios darbo dienos?

Taip, jeigu paskutinė termino diena yra nedarbo diena, terminas pratęsimas iki pirmos po tos dienos einančios darbo dienos.

11 Ar tam tikroms aplinkybėms terminai gali būti pratęsimi? Kokiomis sąlygomis?

Civilinio proceso kodekso 184 straipsnyje nustatyta, kad proceso terminas pertraukiamas ir naujas terminas pradamas skaičiuoti nuo naujo dokumento įteikimo datos šiais atvejais:

- mirus kuriai nors iš šalių; šiuo atveju naujas dokumentas įteikiamas paskutinės mirusiojo nuolatinės gyvenamosios vietos adresu jo įpėdiniui, konkrečiai nenurodant kiekvieno įpėdinio vardo, pavardės ir padėties;
- mirus kurios nors šalies atstovui; šiuo atveju naujas dokumentas įteikiamas atitinkamai šaliai.

Proceso terminas nepradedamas skaičiuoti (o jeigu buvo pradėtas skaičiuoti, pertraukiamas) neveiksnioms arba ribotą veiksmumą turinčios šalies atžvilgiu, iki bus paskirtas tai šaliai atstovaujantis arba padedantis asmuo (kai tinkama).

12 Kokie skundų padavimo terminai?

Taip, nustatomi specialūs terminai įvairiose teisės srityse. Bendrieji apeliacinio ir kasacinio skundų pateikimo terminai pagal Civilinio proceso kodeksą yra 30 dienų. Tam tikrose bylose (specialiosios procedūros), pvz., prejudicinės nutarties atveju, apeliacijos pateikimo terminas yra penkios dienos – jis yra trumpesnis nei terminas teikiant apeliacinį skundą pagal įprastas teisės nuostatas.

13 Ar teismai gali pakeisti terminus, visų pirma atvykimo į teismą terminus, arba nustatyti specialų atvykimo į teismą terminą?

Atsakymas yra teigiamas: tam tikrais išimtiniais atvejais įstatymai leidžia teisėjui sutrumpinti terminą (pvz., pagal Civilinio proceso kodekso 159 straipsnį – dėl šaukimo į teismą įteikimo termino, kuris yra penkios dienos iki teismo posėdžio datos).

14 Jeigu asmeniui, gyvenančiam toje vietoje, kurioje jam būtų pratęstas terminas, apie veiksma, kurį jis turi atlikti, pranešama toje vietoje, kurioje gyvenantiems asmenims terminas nepratęsiamas, ar šis asmuo praranda galimybę pasinaudoti pratęstu terminu?

Pagal Civilinio proceso kodekso 1088 straipsnį tarptautinėse civilinėse bylose teismas taiko Rumunijos procesinę teisę, išskyrus atvejus, kai galioja aiškios priešingos nuostatos. Taip pat žr. atsakymus į 5, 11 ir 16 klausimus.

15 Kokios terminų nesilaikymo pasekmės?

Kaip nurodyta pirmiau, jeigu nesilaikoma absoliučių terminų, tai galiausiai turi poveikį procesinių veiksmų galiojimui, o jeigu nesilaikoma santykinų terminų, nors tai nebūtinai lemia procesinių aktų negaliojimą, kaltosioms šalims gali būti taikomos drausminės arba finansinės sankcijos (pavyzdžiai: nutarties priėmimo terminas, parengiamųjų veiksmų atlikimo terminas ir kt.).

Tikėtina, kad, nesilaikant procesinių terminų, bus taikomos įvairios sankcijos, pavyzdžiui:

- procesinio akto pripažinimas negaliojančiu;
- procesiniam aktui įvykdyti nustatyto termino panaikinimas;
- teismui perduodamo prašymo galiojimo pabaiga;
- teisės siekti prievolių vykdymo apribojimas (senatis);
- finansinės sankcijos;
- drausminės sankcijos;
- pareiga dar kartą įvykdyti arba ištaisyti veiksma, atliktą nesilaikant teisinių formalumų;
- pareiga sumokėti kompensaciją nukentėjusiajai šaliai dėl procesinių formalumų pažeidimo.

Civilinio proceso kodekso 185 straipsnyje nustatyta, kad kai procesine teise turi būti pasinaudota per tam tikrą terminą, nesilaikant šios prievolės ta teisė atimama, nebent būtų įstatymų numatyta kitaip. Procesinis veiksmas, atliktas pasibaigus nustatytam terminui, negalioja. Jeigu įstatymuose nustatyta, kad tam tikras procesinis veiksmas turi būti sustabdytas per nustatytą terminą, iki to termino pabaigos atliktas veiksmas gali būti panaikintas suinteresuotosios šalies prašymu.

16 Jeigu terminas pasibaigia, kokiomis teisių gynimo priemonėmis gali pasinaudoti ji praleidusios šalys?

Civilinio proceso kodekso 186 straipsnyje nustatyta, kad procesinį terminą praleidusiai šaliai suteikiamas naujas terminas tik jeigu ji įrodo, kad termino nesilaikė dėl tinkamai pagrįstų priežasčių. Atitinkama šalis tą procesinį veiksmą atlieka per ne daugiau kaip 15 dienų nuo termino atnaujinimo ir kartu paprašo, kad būtų suteiktas naujas terminas. Jeigu šalis siekia pasinaudoti teisių gynimo priemonėmis, atitinkamas terminas yra toks pat kaip tas, kuris suteikiamas teikiant apeliacinį skundą. Prašymą suteikti naują terminą išnagrinėja kompetentingas teismas, nagrinėjantis prašymą dėl teisės, kuria nepasinaudota laiku. Jei nustatoma šalies kaltė, procesinėmis teisių gynimo priemonėmis pasinaudoti negalima.

■ Paskutinis naujinimas: 22/07/2024

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos Europos teismo tinklo kontaktinės įstaigos. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Nei Europos teismas, nei Europos Komisija nepriima atsakomybės ar įsipareigojimų dėl šiame dokumente pateiktos arba nurodytos informacijos arba duomenų. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisykles rasite puslapyje „Teisinė informacija“.